
Elektronisk dødsmelding – raskere, enklere, sikrere

DEBATT

MARIANNE SØRLIE STRØM

marianne.sorlie.strom@fhi.no

Marianne Sørli Strøm er overlege ved Dødsårsaksregisteret i Folkehelseinstituttet.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikter: Hun er involvert i utvikling og/eller innføring av elektronisk dødsmelding.

GUTTORM RAKNES

Guttorm Raknes er dr.philos og overlege ved Dødsårsaksregisteret, Folkehelseinstituttet.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikter: Han er involvert i utvikling og/eller innføring av elektronisk dødsmelding.

ÅSA OTTERSTEDT

Åsa Otterstedt er ansatt hos Norsk Helsenett. Hun har jobbet for Folkehelseinstituttet som prosjektleder for elektronisk melding av dødsårsak gjennom alle faser i prosjektet.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikter: Hun er involvert i utvikling og/eller innføring av elektronisk dødsmelding.

ANNE GRO PEDERSEN

Anne Gro Pedersen er seniorrådgiver ved Dødsårsaksregisteret, Folkehelseinstituttet, og deltar i innføringen av elektronisk melding av dødsårsak.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikter: Hun er involvert i utvikling og/eller innføring av elektronisk dødsmelding.

Pétur Benedikt Júlíusson er ph.d., professor, overlege og avdelingsdirektør ved Avdeling for helseregisterforskning og -utvikling, Folkehelseinstituttet.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikter: Han er involvert i utvikling og/eller innføring av elektronisk dødsmelding.

Elektronisk dødsmelding er enkel å bruke og gir raskere saksbehandling, bedre personvern og mer tidsaktuell dødsårsaksstatistikk.

I en tid hvor helsesektoren endelig ser ut til å nærme seg total digitalisering, er «Legeerklæring om dødsfall/melding om unaturlig dødsfall», dødsattesten, et av de siste gjennomslagsskjema leger på norske legekantor og sykehus fremdeles fyller ut for hånd og sender med postgang. Folkehelseinstituttet har i samarbeid med Direktoratet for e-helse laget en ny helelektronisk løsning for melding av dødsfall. Løsningen har vært tilgjengelig for alle leger siden 1. januar 2020.

Den elektroniske løsningen er tilgjengelig gjennom en internettside [\(1\)](#) dersom lokal IT-ansvarlig har konfigurert brannmur og system. Dette er beskrevet på Norsk Helsenetts hjemmesider [\(2\)](#). På Dødsårsaksregisterets hjemmesider finnes en detaljert veiledning i hvordan elektronisk melding om dødsfall skal fylles ut [\(3\)](#). Fra 1. januar 2022 skal alle dødsfall meldes elektronisk [\(4\)](#). Leger som har tatt i bruk løsningen, sier den er selvforklarende og enkel å fylle ut.

Papirmeldingen har vært brukt av mange instanser til blant annet kvalitetssikring, dokumentasjon og saksbehandling. Sensitiv informasjon om dødsårsak har kunnet bli distribuert til aktører uten juridisk innsynsrett. Med elektronisk melding vil informasjon om sivile opplysninger gå rett til Folkeregisteret og informasjon om dødsårsak rett til Folkehelseinstituttet. Andre aktører, som begravellesbyrå, skal hente de opplysningene de trenger fra Folkeregisteret. Dette fører til bedre personvern.

«Leger som har tatt i bruk løsningen, sier den er selvforklarende og enkel å fylle ut»

For å ta i bruk denne webbaserte løsningen kreves enkel teknisk tilrettelegging samt elektronisk utstyr knyttet til Norsk Helsennett. Siden opplysningene er taushetsbelagte, er det like strenge krav til innlogging som i Elektronisk pasientjournal (EPJ), det vil si sikkerhetsnivå 3. Meldende lege må ha norsk autorisasjon, gyldig HPR-nummer (registrering i Helsepersonellregisteret) og må logge inn med e-ID, som BankID, Buypass eller Commfides. Direktoratet for e-helse jobber for på sikt å få en tettere integrering i Elektronisk pasientjournal.

Raskere og bedre

Selv om den elektroniske meldingen krever separat pålogging utenfor Elektronisk pasientjournal, er det gode grunner til å ta den i bruk fremfor å fortsette med papirmeldinger. Dataene i Dødsårsaksregisteret kodes med ICD-koder. Mens opplysninger om dødsårsak er ren fritekst på papir, kan legen i den elektroniske meldingen søke og velge dødsårsak med tilhørende ICD-kode i nedtrekksmenyer. En slik standardisering kan bidra til at det er lettere for legen å rapportere korrekt og presis dødsårsak.

Fra papirmelding må dødsårsakene avskrives og kodes av Folkehelseinstituttet, en ressurskrevende prosess som innebærer at opplysninger i mange tilfeller må skjønnsmessig fortolkes. Innføringen av direkte valg av dødsårsak med ICD-10-kode kan derfor bidra til å øke kvaliteten på dataene i Dødsårsaksregisteret. Den nye løsningen bidrar også til kvalitetssikring ved å åpne for at Dødsårsaksregisteret kan ha rask dialog med meldende lege for å avklare eventuelle misforståelser.

«Innføringen av direkte valg av dødsårsak med ICD-10-kode kan bidra til å øke kvaliteten på dataene i Dødsårsaksregisteret»

Forsvarlig ivaretagelse av personvern, datasikkerhet og juridisk dekning i lover og forskrifter har bidratt til at det har tatt lang tid å utvikle og innføre den elektroniske løsningen, men nå kan både Folkeregisteret og Dødsårsaksregisteret motta dødsmeldingen innen 24 timer. For Dødsårsaksregisteret kan det ta flere måneder før papirmeldingen mottas. Den store forsinkelsen er en viktig grunn til at Folkehelseinstituttet ikke har kunnet legge frem offisiell dødsårsaksstatistikk for et år før i november/desember i det påfølgende året.

Pandemien

Under den pågående pandemien har det vært økende interesse for data fra Dødsårsaksregisteret, også for ikke covid-19-assosierte dødsfall. Da pandemien kom til Norge, gikk Folkehelseinstituttet ut med en sterk anbefaling til alle kommuner om å bruke den elektroniske løsningen for rapportering av alle dødsfall og til spesialisthelsetjenesten for rapportering av covid-19-assosierte dødsfall. Etter dette har flere og flere leger tatt i bruk løsningen, og i september 2020 ble for første gang flere enn halvparten av dødsmeldingene levert elektronisk. De elektroniske meldingene bidro til at Folkehelseinstituttet kunne legge frem foreløpig dødsårsaksstatistikk for de første tre månedene av pandemien allerede høsten 2020.

Et register for fremtiden

Dødsårsaksregisteret er vårt eldste og mest brukte sentrale helseregister. Helt siden 1853 har myndighetene samlet inn systematisk statistikk over dødsårsaker. Statistisk sentralbyrå hadde ansvar for registeret fra 1925 til Folkehelseinstituttet overtok driften helt i 2014. Registeret har opplysninger om dødsårsak elektronisk fra og med 1951. Den nåværende papirmeldingen har vært uendret siden 1993 og er langt på vei utdatert. Innføring av elektronisk melding om dødsfall innebærer en etterlengtet og fremtidsrettet oppgradering av dødsårsaksstatistikken. Elektronisk døds melding er enkel å bruke, og informasjonen kommer raskt frem. Men minst like viktig er det at den åpner opp for fortløpende tilpasninger i informasjonen som samles inn, for eksempel i forbindelse med fremtidige pandemier og andre medisinske nødsituasjoner. Vi oppfordrer alle leger til å ta elektronisk melding om dødsfall i bruk så snart som mulig!

LITTERATUR

1. Norsk helsenett. Melding om dødsfall. <https://helsepunkt.no/dodsmelding> Lest 14.12.2020.
2. Norsk helsenett. Dødsfall og dødsårsak. <https://nhn.no/doedsfall-og-doedsaarsak> Lest 10.12.2020.
3. Folkehelseinstituttet. Slik skal døds meldingen fylles ut. <https://www.fhi.no/hn/helseregistre-og-registre/dodsarsaksregisteret/slik-skal-elektronisk-dodsmelding-fylles-ut/> Lest 14.12.2020.
4. FOR-2001-12-21-1476. Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Dødsårsaksregisteret (Dødsårsaksregisterforskriften). https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2001-12-21-1476#KAPITTEL_2 Lest 14.12.2020.

Publisert: 1. februar 2021. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0996
Mottatt 2.12.2020, første revisjon innsendt 11.12.2020, godkjent 14.12.2020.
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juni 2026.